

BUCAREST, ROUMANIE

18 / 10 / 2019 > 23 / 10 / 2019

ÉCOLES / UNIVERSITÉS PARTENAIRES

44°N

Universitatea de arhitectură și de urbanism Ion Mincu (UAUIM), Bucarest, Roumanie

École nationale supérieure d'architecture de Paris-La Villette (ENSAPLV), Paris, France

ENSEIGNANTES

UAUIM : Celia Ghyka

ENSAPLV : Manola Antonioli, Ioana Iosa

ÉTUDIANTS ENSAPLV

Yasmine Bazbazi, Lucas Bellissens, Raphaël Bourdier, Flavie Calzat, Valentin Cassagne,

Shéhérazade Erard, Mohamed Gholam, Tristan Oliva, Mario Popoli, Jules Thouault

PARTENAIRES

Département d'histoire et de théorie de l'architecture de l'UAUIM

Musée national d'art contemporain de Bucarest

44°N

BUCAREST LA RÉSILIENCE URBAINE DU QUARTIER RAHOVA-URANUS À BUCAREST

Manola Antonoli et Ioana Iosa

44°N

Le workshop a permis d'étudier les réinterprétations démocratiques des legs architecturaux laissés par le régime communiste roumain à Bucarest. Au programme :

> des promenades urbaines, allant de l'école d'architecture située au centre de la ville jusqu'au musée du village roumain (<https://muzeul-satului.ro>) au nord, qui présente des exemples d'habitations traditionnelles spécifiques à chaque région de Roumanie, en passant par les lotissements renommés du début du xxe siècle, comme Parcul Ioanid;

> la découverte des lieux phares de l'ancien régime communiste et de leur histoire : visite du domicile de la famille Ceausescu (<https://casa-ceausescu.ro>) et de l'actuel palais du Parlement (anciennement maison de la République ou du Peuple, inaugurée en 1984 par le couple Ceausescu), deuxième bâtiment administratif au monde en superficie — environ 330 000 mètres carrés (<http://cic.cdep.ro>);

> la visite du musée national d'Art contemporain et de son exposition sur les métamorphoses du quartier Rahova-Uranus, et plus particulièrement les traumatismes liés à la *tabula rasa* et aux violences symboliques consécutives à

la construction autoritaire des bâtiments du centre administratif;

> un travail d'observation spécifique au quartier Rahova-Uranus, qui concentre les bâtiments administratifs roumains les plus importants, de l'immobilier tertiaire et des lieux «branchés», mais aussi des poches de pauvreté extrême.

Ce voyage et ces échanges ont été l'occasion d'approfondir collectivement la réflexion déjà engagée dans le séminaire sur la résilience urbaine à la suite des démolitions massives et sur la transformation des lieux chargés de mémoire. Nous avons pu revenir ainsi sur la patrimonialisation et le patrimoine comme construction sociale, et sur les controverses architecturales qui divisent dans ce cas précis artisans et usagers. Ce workshop a également permis de consolider la collaboration avec l'UAUIM de Bucarest par l'intermédiaire de projets de recherche et pédagogiques communs et destinés à se poursuivre dans les années à venir.

L'idée de voyager en Roumanie paraissait exotique : aux confins de l'Europe, je ne connaissais rien de ce pays qui appartenait, il y a trente ans encore, au bloc soviétique.

Le voyage à Bucarest a tourné autour d'une étude du palais du Peuple, construit par la volonté de Nicolae Ceausescu, et du boulevard monumental qui lui fait face. J'ai pu réfléchir à ce que produit un aménagement urbain lorsqu'il est le fruit d'un pouvoir exclusif, et aux interfaces qu'il crée avec le tissu historique — le parallèle avec les grandes percées d'Haussmann à Paris est intéressant.

Le séjour a été l'occasion de mieux comprendre notre Europe : proximité linguistique avec le roumain, la nuance entre Roms et Roumains, existence d'une « périphérie » dans l'Union européenne...

La partie autonome du voyage m'a permis de visiter quelques quartiers d'habitation construits pendant l'époque communiste et de les comparer aux grands ensembles que je connais en France.

Bucarest est une ville riche dont l'architecture raconte bien l'histoire, loin des cartes postales et des grandes destinations touristiques. C'est une ville d'où j'ai appréhendé l'Europe depuis un tout nouveau point de vue.

Témoignage de Mohamed Gholam, étudiant en M2

BUCHAREST URBAN RESILIENCE OF THE RAHOVA-URANUS NEIGHBOURHOOD IN BUCHAREST

Translated by Cozette Griffin Kremer

The workshop enabled students to study democratic reinterpretations of the architectural legacy left by the Romanian Communist regime. It brought together:

- > urban walks, from the architecture school located in the city centre to the Village Museum (<https://muzeul-satului.ro>) located north of the city, showing examples of traditional dwellings specific to each region of Romania, also allowing us to pass through the renowned housing schemes of the early 20th century, for example, Parcul Ioanid;
- > discovery of the flagship places of the old Communist regime and the stories accompanying them: visit to the Ceausescu family residence (<https://casaceausescu.ro>) and the present Palace of Parliament (House of the Republic or People inaugurated in 1984 by the Ceausescu couple and the second-largest administrative building in the world, in view of its surface area of around 330,000 m², <http://cic.cdep.ro>);
- > visit to the National Museum of Contemporary Art and its exhibit on the metamorphoses of the Rahova Uranus neighbourhood, most especially the traumatism linked to the *tabula rasa* and

symbolic violence following the authoritarian construction of the administrative buildings of the Civic Centre;

- > observation of this last area, which comprises the most important Romanian administrative buildings, services and trendy places, but also pockets of extreme poverty.

This trip and these exchanges offered an opportunity to collectively deepen our thinking, already begun during the seminar on urban resilience about massive demolitions and transformation of places that are rich in memories. This way, we were able to rethink patrimonialisation and heritage as a social construction, as well as about architectural controversies that, in this particular case, divide artisans and users. This workshop also enabled us to consolidate collaboration with the Ion Mincu University of Architecture and Urbanism of Bucharest through common research and education projects that will be pursued over the years to come.

The idea of traveling in Romania seemed exotic: at the edge of Europe, I knew nothing about this country that belonged to the Soviet bloc until thirty years ago.

The trip to Bucharest focused on a study of the Palace of the People built on the order of Nicolae Ceausescu and the monumental boulevard in front of it, which enabled me to think about what urban management produces when it is the fruit of exclusive power and about the interfaces it creates with the historic urban fabric, at the same time making it possible to draw a parallel with the great openings made by Haussmann in Paris.

This was an opportunity to better understand our Europe: the close relation to the Romanian language, the nuance between Romani and Romanians, the existence of a 'periphery' within the European Union...

The independent part of the trip enabled me to visit some residential neighborhoods built during the Communist era and to compare them with the large developments I am familiar with in France.

Bucharest is a rich city whose architecture tells the story of its history, far from postcards and important tourist destinations. Being there, I understood Europe from an entirely new standpoint.

Mohamed Gholam, M2 student

BUCUREȘTI REZILIENȚA URBANA A CARTIERULUI RAHOVA-URANUS DIN BUCUREȘTI

Traducere de Ioana Iosa

44°N

Workshop-ul a permis studiul reinterpretărilor democratice ale moștenirii arhitecturale lăsată de regimul comunist român în București. El s-a constituit din :

> vizite urbane, de la școala de arhitectură, situată în centrul orașului, până la Muzeul satului (<https://muzeul-satului.ro>), situat în nordul Bucureștiului, ce adăpostește case tradiționale specifice fiecărei regiuni din România. Am traversat, între altele, lotizări renumite de început de secol 20, cum este cazul Parcului Ioanid ;

> vizita clădirilor remarcabile ce au adăpostit puterea comunistă și descoperirea discursurilor ce le acompaniaza. Am vizitat astfel domiciliul familiei Ceaușescu (<https://casaceausescu.ro>) și actualul Palat al parlamentului, fostă Casă a Republicii inaugurată în 1984 de către cuplul Ceaușescu. Palatul se află pe locul doi în lume printre clădirile administrative, datorită suprafeței sale totale de aproximativ 330 000 m² (<http://cic.cdep.ro>);

> vizita Muzeului național de artă contemporană și a expoziției dedicate metamorfozelor cartierului Rahova-Uranus și traumatismelor

datorate demolărilor și violențelor simbolice ce au acompaniat construcția autoritară a clădirilor administrative ce constituie Centrul civic ;

> observarea Centrului civic, constituit desigur de clădirile administrative monumentale, dar și de birouri și spații de loisir la modă, precum și de parcele și locuințe de o sărăcie extremă.

Acest sejur, și dezbaterile pe care le-a generat, au fost o ocazie suplimentară de a dezvolta un dialog deja existent în cadrul seminarului nostru, legat de reziliența urbană a locurilor afectate de demolări masive și de metamorfoza locurilor încărcate de memorie. Am revenit așadar asupra noțiunilor de patrimoniu și de patrimonializare abordate ca și construcție socială, precum și asupra controverselor arhitecturale ce opun, în cazul Bucureștiului, constructori și utilizatori. Acest workshop ne-a permis între altele și consolidarea colaborării cu Universitatea de arhitectură și de urbanism Ion Mincu din București, prin intermediul proiectelor de cercetare și pedagogice, ce vor fi menținute, sperăm, și în viitor.

Ideea de a vizita România îmi părea exotică : la marginea Europei, nu știam mai nimic de această țară ce a aparținut acum treizeci de ani blocului sovietic.

Sejurul la București s-a axat mai ales pe studiul Casei poporului, construită din voința lui Nicolae Ceaușescu, precum și a bulevardului monumental perpendicular pe fațada principală ; o ocazie pentru noi de a evalua efectele amenajării urbane ca fruct al unei puteri excesive și ca incidența asupra țesutului istoric. Comparația cu marile deschideri ale lui Haussmann la Paris devenea astfel evidentă.

A fost pentru mine o ocazie de a înțelege mai bine Europa : proximitate lingvistică cu limba română, nuanță între romi și români, existența unei periferii a Uniunii europene...

Momentele de autonomie mi-au permis să vizitez câteva cartiere de locuințe construite în perioada comunistă, pentru a le compara marilor ansambluri franceze. București este un oraș interesant unde arhitectura reflectă bine istoria, dincolo de cărți poștale și de destinații turistice atrăgătoare. București mi-a permis să privesc Europa dintr-un punct de vedere diferit.

Mohamed Gholam, student în M2

44°N

44°N

p. 47 Le palais du Parlement

p. 48 Sur le balcon présidentiel du palais du Parlement

p. 49 La piscine intérieure du palais du Printemps, résidence privée du couple Ceaușescu

p.47 The Palace of Parliament

p.48 On the presidential balcony of the Palace of Parliament

p.49 The indoor swimming pool of the Spring Palace, once residence of the Ceausescus

p. 47 Palatului parlamentului

p. 48 Grupul de studenți francezi pe balconul prezidențial situat la Palatul parlamentului

p. 49 Piscina prezidențială realizată în mozaic și aur industrial, Palatul Primăverii